

Політологія

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D4 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	Публічне управління та адміністрування
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	очна (денна)
Рік підготовки, семестр	1 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни	4 кредити / 120 годин, лекції 16 год., практичні заняття 30 год., самостійна робота 74 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік / модульна контрольна робота
Розклад занять	https://schedule.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: кандидат політичних наук, старший викладач Якубін Олексій Леонідович , вебсторінка викладача: https://sociology.kpi.ua/faculty-members/oleksii-jakubin e-mail: jacubin@gmail.com Семінарські: кандидат політичних наук, старший викладач Якубін Олексій Леонідович , e-mail: jacubin@gmail.com
Розміщення курсу	https://do.ipu.kpi.ua/course/view.php?id=5510

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою дисципліни «Політологія» є формування знань щодо специфіки політичних явищ, процесів і відносин та досвіду самостійного дослідження актуальних проблем політичного розвитку сучасних держав та України.

Предметом політології є закономірності політичного життя в усіх його виявах: зміст, структура, функції, місце і роль політичної системи в його розвитку та функціонуванні, у здійсненні політичної влади. У результаті вивчення будуть розвинуті здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Згідно з освітньо-професійною програмою “Публічне управління та адміністрування” у процесі засвоєння дисципліни студенти здобувають наступні **компетентності**:

ЗК01 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК05 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК06 Здатність працювати в команді.

ЗК08 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ФК10 Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти після засвоєння дисципліни мають продемонструвати такі **результати навчання**:

ПРН01 Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Пререквізити: ЗО02 – Історія державного управління в Україні, ЗО03 - Теорія держави і права.

Постреквізити: ЗО09 - Соціальна філософія.

3. Зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТОЛОГІЇ

Тема 1.1. Політологія: традиційні підходи і сучасна практика.

Тема 1.2. Сутність політики і політичної влади.

Тема 1.3. Держава як основний політичний інститут.

Тема 1.4. Політичні режими: особливості та трансформація.

РОЗДІЛ 2. БАЗОВІ ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Тема 2.1. Політичні партії як інститут громадянського суспільства.

Тема 2.2. Електоральні процеси та види виборчих систем.

Тема 2.3. Феномен лідерства і еліт як суб'єктивний чинник реалізації політики.

Тема 2.4. Сучасні тенденції міжнародної політики: теоретичні засади й актуальні виклики.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях та семінарах, а також ознайомитись з:

4.1. Базова література

1. Гелей С. Д., Рутар С. М. Політологія : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 348 с.
2. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Політологія : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 228 с
3. Політологія. Навчальний посібник (для студентів усіх форм навчання) /уклад. Л.М. Мельник, І.А. Дужа, І.М. Грек. Біла Церква: БНАУ, 2022. 494 с.
4. Політологія: навчальний посібник / Н.М. Демиденко. Суми. Сумська філія Харківського національного університету внутрішніх справ. Електронне видання, 2022. 318 с.

4.2. Додаткова література:

5. Багінський А.В. Еволюція теорій врегулювання збройних конфліктів у другій половині ХХ сторіччя. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. 2020. No 3. (47). С. 37-43.
6. Багінський А.В. Криза концепції “ліберального миру”. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. 2021. No 2 (50). С. 46-50.

7. Багінський А.В. Крихкі держави в умовах кризових ситуацій. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. 2022. № 3 (55). С. 29-35.
8. Багінський А. В., Заєць О. Ю. Діяльність ООН під час російсько-української війни: виклики та перешкоди. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. № 40. С. 156-161.
9. Багінський А. В., Лініченко В. В. Ознаки геноциду в російсько-українській війні. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. Політологія. Соціологія. Право. 2023. № 2 (58). С. 29-39.
10. Бжезинський З. Велика шахівниця / пер з англ. О. Фашовець. Київ : Фабула, 2019. 288 с.
11. Соціологія модерну та модернізації : підручник для студ. спеціальності 054 «Соціологія», спеціалізації «Врегулювання конфліктів та медіація» / П. В. Кутуєв, А. В. Багінський, О. І. Василюк та ін.; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл: 3333 кбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 355 с.

4.3 Інформаційні ресурси

1. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
3. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
3. <https://prometheus.org.ua/>. Найкращі онлайн-курси України та світу.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Застосовуються такі **методи та технології навчання**: 1) методи проблемного навчання (проблемний виклад теми лекції, обговорення класичних кейсів за дисципліною, формування і розгляд сучасних кейсів); 2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання (дискусія, експрес-конференція, навчальні дебати).

5.1. Лекційні заняття

Назва теми заняття та перелік основних питань
Тема: Політологія: традиційні підходи і сучасна практика. Основні питання: Аналіз політики крізь призму наукового підходу. Сучасні світових тренди політичних процесів. Український контекст дослідження політики. Міждисциплінарний підхід до вивчення політичної науки. Специфіка і об'єкту предмету вивчення політології. Співвідношення політології з іншими науками про суспільство. Основні методи дослідження політики. Становлення політичної науки: основні етапи.
Тема: Сутність політики і політичної влади. Основні питання: Сутність поняття «політики». Види політики. Політика як свобода (Х. Арендт) та як протистояння (К. Шмітт). Характеристики політики. «Політичний клевер»: <i>polity</i>, <i>policy</i> та <i>politics</i>. Основні підходи до вивчення феномену «влада». Типологія влади. Державна і політична влада. Легітимність влади. Співвідношення легітимності і легальності. Типи легітимності влади за М. Вебером.
Тема: Держава як основний політичний інститут. Основні питання: Підходи до визначення держави. Головні ознаки держави як політичного інституту. Державний суверенітет. Глава держави як вища посадова особа. Парламент – орган законодавчої влади. Уряд як вищий орган виконавчої гілки влади. Форми державного правління (монархія і республіка). Форми державного устрою (унітарні, федеративні і конфедеративні держави).

Тема: Політичні режими: особливості та трансформація. Основні питання: Політичний режим як категорія вираження процесів демократизації у державі. Особливості тоталітарних політичних режимів. Характеристики авторитарного політичного режиму. Демократичний політичний режим. Моделі трансформації політичних режимів у науковому доробку Ф. Шміттєра і Є. Вятра. Демократичні тенденції сучасності. Характеристика політичного режиму в Україні.
Тема: Політичні партії як інститут громадянського суспільства. Основні питання: Поняття «політична партія». Основні складові існування політичних партій за Дж. Лапаломбарою. Історія становлення політичних партій за М. Вебером. Типологія політичних партій. Провладні і опозиційні партії. Партійні системи. Типологія партійних систем Дж. Сарторі. Основи концепції «громадянське суспільство», його структура. Оцінка сучасної партійної системи в Україні.
Тема: Електоральні процеси та види виборчих систем. Основні питання: Вибори – спосіб легітимізації політичної влади. Стадії виборчого процесу. Строки і базові правила організації електорального процесу. Процедури голосування. Типологія виборів. Виборні органи влади. Особливості проведення виборів у різних державах. Поняття виборчих систем. Мажоритарна, пропорційна, змішана і гібридні виборчі системи.
Тема: Феномен лідерства і еліт як суб'єктивний чинник реалізації політики. Основні питання: Сутність «політичного лідерства». Співвідношення лідерства і керівництва. Типологія політичного лідерства за М. Вебером, Г. Лассуеллом. Теорія елітизму (В. Парето, Г. Моска, Р. Міхельс). Ціннісний і функціональний підхід до політичного елітизму. Поняття «політична еліта». Співвідношення категорій «політична еліта» і «політичний клас». Концепція плюралізму еліт. Закон циркуляції еліт В. Парето. Типологія політичних еліт. Шляхи формування політичної еліти.
Тема: Сучасні тенденції міжнародної політики: теоретичні засади й актуальні виклики. Основні питання: Поняття міжнародної і зовнішньої політики: спільне і відмінне. Особливості міжнародної політики. Стратегічні і специфічні національні інтереси. Міжнародні політичні конфлікти. Національна безпека держави. Структура міжнародних організацій. Сучасна криза глобалізації: причини і наслідки. Місце України у системі міжнародних відносин.

5.2. Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:

Семінарські заняття мають за мету поглиблення теоретичних знань, отриманих на лекціях та їх закріплення на прикладах світової та української політики формування умінь оцінювання і аналізу політичних процесів.

Розділ, назва теми заняття та перелік основних питань
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОЛІТОЛОГІЇ
Семінар 1. Становлення політології як науки. Основні питання: 1. Категорії, методи і функції політології. 2. Політичні погляди Арістотеля. 3. Політичне вчення Н. Макіавеллі. 4. Політична думка французького Просвітництва (Ш. Монтеск'є і Ж.-Ж. Руссо). 5. Політична концепція М. Костомарова.

Семінар 2. Системний вимір у політиці.**Основні питання:**

1. Поняття політичної системи, структура та типи.
2. Теорії та моделі політичних систем Д. Істона та Г. Алмонда.
3. Закономірності функціонування політичних систем.
4. Політична система в Україні.
5. Першоджерело: Істон Д. Нова революція у політичній науці

Семінар 3. Політика і влада.**Основні питання:**

1. Підходи розуміння терміну «політика».
2. Суб'єкти і об'єкти політичного процесу.
3. Концепції влади.
4. Легітимність і політична відповідальність.
5. Першоджерело: Канетті Е. Маса і влада (уринок: Маса).

Семінар 4. Соціальний вимір політики.**Основні питання:**

1. Соціальні відносини у політиці.
2. Типи соціальних спільнот у політиці.
3. Поняття «групи інтересів» у політиці та їх функції.
4. Лобізм як політична діяльність.
5. Першоджерело: Дарендорф Р. Від соціальної держави до цивілізованого співтовариства.

Семінар 5. Держава як головний політичний інститут.**Основні питання:**

1. Абсолютна монархія (на прикладах держав).
2. Парламентарна монархія (на прикладах держав).
3. Президентська республіка (на прикладах держав).
4. Парламентська республіка (на прикладах держав).
5. Змішаний тип республіки (на прикладах держав).
6. Першоджерело: Гоббс Т. Левіафан (уринок з розділу «Про державу»).

Семінар 6. Українська державність.**Основні питання:**

1. Поняття державного суверенітету та причини його порушення в Україні.
2. Становлення українського парламентаризму.
3. Зміни форми державного правління в Україні.
4. Україна як унітарна держава.
5. Першоджерело: Мазепа І. Ми стоїмо тепер, братіє, між двома проваллями (охарактеризувати історичний контекст промови).

БАЗОВІ ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ**Семінар 7. Правова держава та громадянське суспільство.****Основні питання:**

1. Поняття «правова держава» та її особливості.
2. Структура громадянського суспільства.
3. Взаємозв'язок держави і громадянського суспільства.
4. Становлення громадянського суспільства в Україні.
5. Першоджерело: Хабермас Ю. Європейська національна держава: її досягнення і обмеження. Про минуле і майбутнє суверенітету і громадянства

Семінар 8. Політичний конфлікт.**Основні питання:**

1. Особливості політичних конфліктів та їх типологія.

2.	Теорія конфлікту Р. Дарендорфа.
3.	Збройний конфлікт: військовий і політичний аспекти.
4.	Методи врегулювання політичних конфліктів.
5.	Основні політичні конфлікти у період Незалежності України.
Семінар 9. Політичні комунікації.	
Основні питання:	
1.	Поняття політичних комунікацій та їх види.
2.	Трансформація політичних комунікацій під впливом ЗМІ (включаючи інтернет).
3.	Пропаганда, агітація, PR.
4.	Особливості державної комунікаційної політики.
5.	Інформаційна безпека у політичному просторі.
Семінар 10. Політичні партії	
Основні питання:	
1.	Політичні партії в сучасній Україні.
2.	Партійна боротьба у виборчий період.
3.	Особливості формування Верховної Ради України.
4.	Першоджерело: Міхельс Р. Соціологія політичної партії в умовах демократії.
Семінар 11. Політичний розвиток і модернізація.	
Основні питання:	
1.	Поняття політичного розвитку.
2.	Сутність, етапи, шляхи політичної модернізації.
3.	Роль політичної еліти у процесах розвитку та модернізації.
4.	Модернізаційні процеси в Україні.
5.	Першоджерело: Растоу Д. Переходи демократії: спроба динамічної моделі.
Семінар 12. Ідеологічний вимір політики.	
Основні питання:	
1.	Поняття «ідеологія». Деідеологізація і реідеологізація.
2.	Лібералізм.
3.	Першоджерело: Гоббс Т. Про свободу підданих (уривок з «Левіафан»).
4.	Першоджерело: Руссо Ж.-Ж. Про суспільний договір (уривок з 2-ої книги).
5.	Консерватизм.
6.	Комунізм.
7.	Першоджерело: Маркс К. і Енгельс Ф. Маніфест комуністичної партії.
8.	Соціал-демократизм.
9.	Фашизм.
10.	Першоджерело: Муссоліні Б. Доктрина фашизму.
11.	Анархізм.
Семінар 13. Політичні еліти і лідерство.	
Основні питання:	
1.	Сарторі Дж. Вертикальна демократія.
2.	Моска Г. Правлячий клас.
3.	Херманн М. Стилї лідерства у формуванні зовнішньої політики.
4.	Блондель Дж. Політичне лідерство. Шлях до всеохоплюючого аналізу (уривок).
Семінар 14. Геополітичні концепції.	
Основні питання:	
1.	Ідея «Хартленд» у концепції Х. Маккіндера.
2.	Теорія політичного реалізму Г. Моргентау.
3.	Геополітичні погляди Й. Галтунга.
4.	Фукуяма Ф. Кінець історії.
5.	Хантінгтон С. Зіткнення цивілізацій

Семінари 15. Україна на міжнародній арені.**Основні питання:**

1. Глобальні проблеми сучасності.
2. Місце України в системі міжнародних відносин.
3. Національна безпека України.
4. Зовнішньополітичний курс України на євроінтеграцію.

6. Самостійна робота студента

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань політичних процесів. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

Назва теми заняття та перелік основних питань
Тема: Політологія: традиційні підходи і сучасна практика (9 годин). Основні питання: Новітні методи аналізу політичного світу. Динаміка політичних процесів у XXI столітті. Трансформація статусу науки про політику. Механізми поєднання теоретичних знань про політику з практичною діяльністю державних інститутів.
Тема: Сутність політики і політичної влади (9 годин). Основні питання: Універсальність і інклюзивність політики. Політичні інститути як суб'єкти конфліктів. Соціальна диференціація і політична влада. Ресурси влади як причина загострення політичних протиріч. Механізми реалізації влади.
Тема: Держава як основний політичний інститут (9 годин). Основні питання: Теорії походження держави. Еволюція інституту держави. Система центральних, регіональних і місцевих органів державного управління. Феномен бюрократії у державі. Переосмислення поняття «суверенітет» в умовах глобалізованого світу.
Тема: Політичні режими: особливості та трансформація (9 годин).. Основні питання: Відсутність опозиції у тоталітарних державах. Авторитаризм і харизматичні лідери. Вплив результатів виборів на процеси демократизації. Демократія як цінність глобалізованого світу. Поняття «постдемократії».
Тема: Політичні партії як інститут громадянського суспільства (9 годин).. Основні питання: Закони М. Дюверже щодо взаємозв'язку партійних і виборчих систем. Прагматичні і ідеологічні партії як полярні тренди сучасних політичних процесів. Особливості функціонування політичних партій у різних державах світу. Світова і українська практики державного фінансування політичних партій.
Тема: Електоральні процеси та види виборчих систем (9 годин).. Основні питання: Поняття «виборчий процес». Конфлікти між основними суб'єктами виборчого процесу. Національні особливості виборчих процесів. Поняття «виборчий цикл». Легітимізація політичного курсу через процедуру виборів.
Тема: Феномен лідерства і еліт як суб'єктивний чинник реалізації політики (9 годин).

Основні питання: Позитивний образ і антиобраз. Запит на справжність політичного лідера. Архетип як базовий конструкт іміджу. Влада і правляча меншість. Еліта і контреліта. Статус політичної еліти в межах політичної системи.

Тема: Політична свідомість і культура у контексті ідеологічного виміру (11 годин).

Основні питання: Трансформація політичної свідомості українців протягом доби незалежності України. Вплив політичних лідерів на формування політичної культури і свідомості громадян. Релігійний чинник у формуванні політичної культури національних держав. Політична культура громадянських націй.

Тема: Сучасні тенденції міжнародної політики: теоретичні засади й актуальні виклики (11 годин).

Основні питання: Міжнародні відносини та світова політика. Три великі дискусії в теорії міжнародних відносин: реалізм vs ідеалізм, модернізм vs традиціоналізм та позитивізм vs постпозитивізм. «Холодна війна» та виклики постбіполярного світу. Три стовпи Європейського Союзу.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. За кожною темою наводяться посилання на список основної та додаткової літератури, що не виключає можливості студентам самостійно, по узгодженню з викладачем, розширити цей список.

Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою, а також формують уміння оцінки, аналізу й управління електоральними процесами і конфліктами, що з ними пов'язані, за допомогою практичних завдань.

Відвідуваність і виконання завдань

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених семінарських занять мають бути обов'язково вивчені. Контроль знань (розуміння) студента пропущених тем відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри соціології, або під час перерви у навчальному занятті («на парі»). Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Студенти, які пропустили семінарські заняття, можуть не допустити зниження підсумкового рейтингу, своєчасно (протягом семестру) опрацювавши відповідні теми і виконавши завдання, передбачені для пропущених занять. Не треба чекати наближення заліково-екзаменаційної сесії для відповідного спілкування з викладачем. Варто це робити як тільки студент буде готовий продемонструвати свої знання і навички з пропущених тем занять.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Студент на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Це також характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Форми роботи

Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Політика використання штучного інтелекту

Політика використання штучного інтелекту та її принципи регламентуються наказом «Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://osvita.kpi.ua/node/1225>.

Неформальна освіта

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, виконання завдань, МКР](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.](#)

Семестровий контроль: [залік](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) доповіді, вирішення завдань та доповнення відповідей інших студентів на семінарських заняттях, участь у дискусії на семінарських заняттях;
- 2) написання МКР у форматі академічного есе;
- 3) результатів експрес-контрольних на лекціях;

Робота на семінарських заняттях оцінюється сумарно в 5 балів за такими критеріями:

- творчий підхід до розкриття проблеми у доповіді, відображення власної позиції, доповнення відповідей інших студентів, участь у дискусіях – 5 балів;
- глибоке розкриття проблеми у доповіді, участь у дискусіях – 3-4 бали;
- доповнення відповідей інших студентів, участь у дискусіях – 1-2 бали;
- повна пасивність на семінарському занятті – 0 балів.

Викладач оцінює роботу студента на кожному практичному занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на практичних заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на сьомому і тринадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг студента станом на 7-й тиждень (за результатами роботи на 6-7 практичних заняттях) і 13-й тиждень (за результатами роботи на наступних 5-6 практичних заняттях) навчання повідомляється студенту на занятті чи в особистому кабінеті електронного кампусу.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання студента визначені у положенні про РСО з дисципліни.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Виступи з доповідями на семінарських заняттях, активність роботи на семінарських заняттях, участь у дискусіях	5	15	75
2.	Експрес-контрольні на лекціях	5	2	10
3.	Модульна контрольна робота (МКР)	15	1	15
	Всього			100

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок.

Бали	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Не задовільно

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі Інтернет та бібліотеці. При виникненні питань, виявленні незрозумілої інформації необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне та дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Об'єкт та предмет політології.
2. Структура, методи та функції політології.
3. Етапи становлення політології як науки.
4. Поняття «політична система» та її структура.
5. Політична система в Україні.
6. Поняття «політика» та її суб'єкти.
7. Види політики.
8. Співвідношення політики і моралі.
9. Сутність і види влади.
10. Особливості політичної влади.
11. Поняття легітимності влади. Співвідношення легітимності і легальності.
12. Типи легітимності за М. Вебером.
13. Сутність держави та її головні ознаки.
14. Вищі органи державної влади.
15. Парламент як вищий законодавчий орган.
16. Органи виконавчої влади.
17. Вища посадова особа «голова держави».
18. Форма державного правління та її типи.
19. Форма державного устрою та її типи.
20. Поняття державного суверенітету та причини його порушення в Україні.
21. Становлення українського парламентаризму.
22. Зміни форми державного правління в Україні.
23. Україна як унітарна держава.
24. Поняття «політичний режим» та його типи.
25. Особливості тоталітарного політичного режиму.
26. Особливості авторитарного політичного режиму.
27. Головні принципи демократичного політичного режиму.
28. Прямі і представницька демократії.
29. Трансформація політичних режимів.
30. Моделі демократичного переходу за Ф. Шміттером.

Питання на залік

1. Порушення легітимності тягне за собою політичну відповідальність. Що може бути прикладами політичної відповідальності і чому? Визначте поняття «легітимність».
2. Чим визначається різниця між типами республік?
3. Яке з понять є ширшим, за своєю сутністю, державна чи політична влада? Аргументуйте відповідь і визначте кожне поняття.
4. Чим політичні партії відрізняються від громадських організацій і суспільно-політичних рухів?
5. До якої гілки влади відноситься президент як голова держави в Україні?
6. Чи суперечить монархія принципам демократії?

7. Розкрийте сутність взаємозв'язку держави і громадянського суспільства.
8. Як корелюються між собою терміни «політика» і «влада»? Визначте специфіку кожного поняття.
9. Для якої форми державного устрою характерний бікамералізм і чому?
10. Якими є головні тенденції сучасного політичного розвитку України?
11. Сформулюйте закономірності функціонування політичної системи.
12. Наведіть приклад соціально-політичного конфлікту та окресліть можливі шляхи його розв'язання.
13. Якщо розглядати ЄС за сутнісними ознаками державних устроїв, то до якого типу державного устрою можна віднести це об'єднання і чому?
14. Якими є найбільш ефективні методи врегулювання політичних конфліктів?
15. Сформулюйте основні причини трансформації політичних режимів від демократії до авторитаризму?
16. У чому сутність концепції «громадянського суспільства»? Оцініть рівень розвитку громадянського суспільства в Україні.
17. Яка різниця між поняттями «легальність» та «легітимність»? За яких обставин влада перестає бути легітимною?
18. Чому в парламентах світу виникає потреба в створенні коаліцій?
19. Охарактеризуйте трансформацію партійної системи в Україні у період Незалежності
20. Чому під час виборів посилюється конфліктогенність суспільства?

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено кандидатом політичних наук, доцентом, доцентом кафедри соціології Багінським Андрієм Владиславовичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 14 від 23.06.2025 р.)

Погоджено Методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 4 від 24.06.2025 р.)